

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

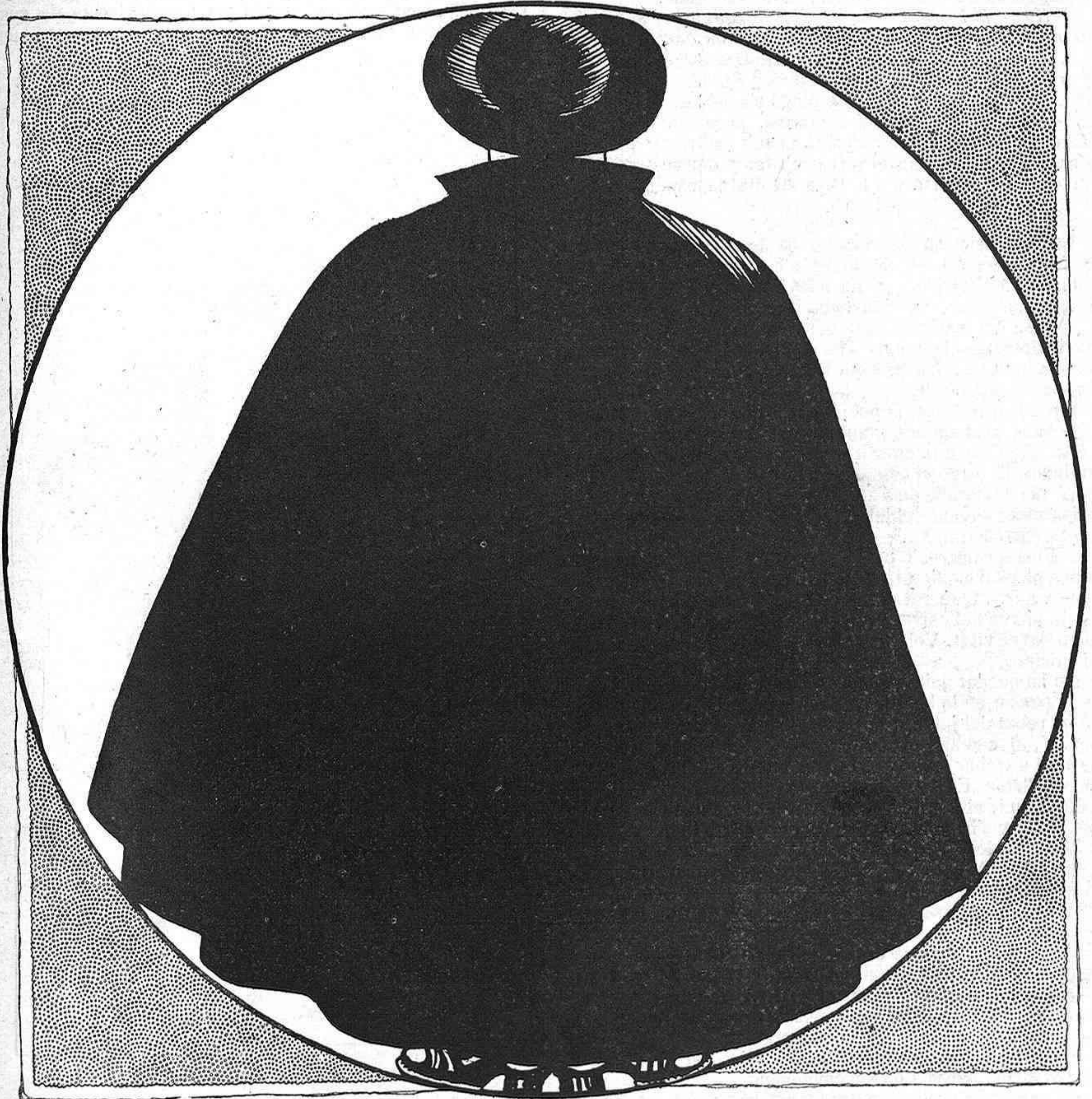

BARCELONA, 9 DE JUNY DE 1911

Núm. 1693 ————— ANY XXXIII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

CARA (Vegi's la «Creu» en la darrera plana.)

Dessota la capa de la mansa fe...

El pobre testimoni

Alguns periodics catalans s'han ocupat darrerament del cas del president de l'Audiència de Girona, qui, interrompent als testimonis d'un judici que declaraven en català, els cridava:

—*No se hable dialecto!... No se hable dialecto!...*

Y com sigui que'ls testimonis reïncidien en el *delicte* de parlar en llengua catalana, sens dubte per no saberne d'altra, l'home perdé els estreps y exclamà ab veu irada:

—*No se hable dialecto, repito, porque ni el señor fiscal ni yo lo comprendemos, ni queremos comprenderlo!*

... Pobre testimoni que baixes del teu poble a la capital de província pera declarar en un judici! Passes dolorosament per tot un carrer d'amargura y ningú s'adona de les amargures teves. Nosaltres volem contarles, pera que la gent se n'adoni, pera que no se t'afronti, ni se't maltracti; pera que tu mateix compreguis el tort que't fan y demanis el millor tractament que pertoca a la teva dignitat humana...

* * *

La pau calmosa del vilatge ha estat trencada per una malifeta. Dues rondes de joves s'han barallat a la nit, sota la llum de les estrelles, y un minyó ha caigut ferit de mort. Desseguida hi intervé la justícia. Tot el poble va enrenou.

A casa del testimoni, del bon testimoni, s'ha rebut una citació del jutge. La muller s'ha esglaiat al rebre el paper, y, tan bon punt l'agutzil ha sigut fòra, ha corregut cap al tros a trobar el seu marit.

Groga, tremolosa, la pobra dòna li ha allargat la citació.

—Mira, acaben de dur això a casa. La justícia't demana.

An ell el cor li fa un salt. Agafa el paper y lletreja el seu contingut. El jutge el cita a declarar en la causa que se segueix per la baralla de l'altra nit. Demà, a tal hora, ha de compareixer davant del jutge, baix multa de tantes pessetes, segons l'article tants...

—Vols dir que no't passarà res?—li pregunta, mirantlo ab ulls plens d'inquietut, la muller.

—A mi?... Què pot passarme?... No vaig intervenir en res. Jo anava pel carrer y vaig veure la baralla. Per això'm deuen haver citat. Voldran que fassi de testimoni davant de la justícia.

No ha quedat gaire tranquil, emperò, el testimoni. Tot el dia ha pensat en la baralla que va presenciar y en la citació que ha rebut del jutge. Encara està menys tranquila la seva dòna. Y, al cap-al-tard, al tornar del tros, ella li aconsella que vagi a trobar al secretari del poble pera demanarli parer y aconsellarse. Ell atén l'indicació de la muller.

Realment, això de declarar davant de la justícia es una cosa sèria, y s'ha de tenir molt de compte ab lo que's declara. Lo que's declara queda escrit, y lo que està escrit ningú ho esborra... Aquestes y altres reflexions desvetllen, a la nit, als dos esposos, que acluquen els ulls quan comença a entrar per la finestra la claror del dia, y l'espiguet dels galls toca diana.

L'hora d'anar a declarar arriba. Se l'ha citat a deu hores del matí, y el testimoni ha perdut mitja jornada. Altres testimonis han sigut citats a la mateixa hora. Mentres esperen que se'ls cridi, parlen en veu baixa. Tots estan inquietos y esporuguits. Tots tenen por de comprometre's.

—Veureu,—diu un home gras, de mitja edat—jo diré que no he vist res. No vull que m'emboliquin.

—Guardate'n prou de negar lo que hakis vist,—salta un vell.—Te podria costar deu pedres. Lo millor es declarar la veritat.

Poc a poc els testimonis són cridats, l'un darrera l'altre. Duren llarga estona les declaracions; el jutge no té pressa. Minuts abans de la una de la tarda el nostre home es cridat a declarar. S'ha esperat tres hores.

Torbat, anava a entrar ab la catxutxa posada, y, a l'esser al llindar de la porta, de part d'arrera, ab una estirada brusca, l'agutzil li ha arrebatat la gorra del cap y li ha posada a les mans. Vermell com un perdigot, esmaperdut, tremolós, el testimoni ha entrat al despatx del jutge. Ha ensopegat ab una cadira y ha dit *dispensi!* quatre vegades, tartamudejant.

El jutge no es gaire amable, l'escrivent del jutge tampoc. Un testimoni es un home que fa un servei a la justícia, que li fa un favor, que perd hores de feina pera contribuir a l'aclariment dels fets d'autores. Sembla que se l'hauria de tractar ab consideració, ab respecte, ab agrament. Però no succeeix així: al testimoni, si no va vestit de senyor—y de vegades anant vestit de senyor y tot,—se'l tracta de qual-sevol manera, com si fos un d'aquells que deuen y no paguen.

EXITS SOROLLOSOS

—Tot es hu, Xavierent, el teu succés o el d'aquesta estatua!
—Ai, sí, ja ho pots ben dir... «Deu dona faves a qui no té caixals».

El jutge, un andalús, interroga en el seu castellà abreviat. El pobre home no n'entén ni mitja paraula.

—Com?... Què mana?... Dispensi!... Un servidor no ho entenc, en castellà...

Ab mal humor exclama el jutge:
—*Qué dice este hombre?*

L'escrivent li explica que'l testimoni no sab el castellà. El jutge fa un gest de contrarietat. Dona un fort cop de regle demunt de la taula y pregunta:

—*Entonces, ¿qué les enseñan á esas gentes en la escuela? ¿Ha ido usted á la escuela?*

El testimoni no contesta. Sua d'angunia.

—Si heu anat a estudi, us pregunta.—Li diu l'escrivent.

—Sí, senyor; però no gaire temps.

Rondinant, el jutge comensa l'interrogatori. Entre ell y el testimoni l'escrivent exerceix d'interpret. El declarant, ab angoixa, guaita continuament la cara de l'escrivent y la del jutge, provant d'endevinar l'efecte de les seves paraules.

Quan el jutge li diu: «*Puede usted retirarse*» y l'escrivent tradueix finament: «Diu que ja podeu tocar el dos», el testimoni, a qui, dos minuts abans d'acabar la declaració, s'havia senyalat una cadira pera seure, respira amplament y surt d'una revolada. A casa troba la dòna, que ja s'havia alarmat al veure que tant trigava.

Altres dues vegades l'han tornat a citar davant del jutge, y, per fi, al cap d'un any y mitg, quan ab prou feines se recordava del fet, l'han citat pera anar a declarar en el judici per jurats, a l'Audiencia de la capital de la provincia. Pera poder fer el viatge ha hagut d'amparar els diners. Li han dit que a ciutat podrà reclamar que li abonin els jornals perduts y els gastos fets; però, si'ls hi abonin, qui sab quan serà.

El dia del judici, quan l'agutzil l'ha cridat a declarar, y quan ha entrat a la *Sala segunda de lo criminal*, el testimoni té un rodament de cap. L'aspecte de la sala l'ha corprès. Les togues dels magistrats, dels lletrats y procuradors, les fileres de jurats, el gran retrat del rei y el Sant Crist, la parella de civils immobil, darrera el banc, ont l'acusat, capbaix, seu, li han fet una impressió extranya. Aquella justícia no inspira confiança: fa por.

Al comensar el president les preguntes generals de la llei, el martiri del testimoni recomensa. No gosa a confessar que no enten el castellà, y diu que es casat quan li pregunten els anys. El public y els advocats riuen, y el president s'enfada.

—*No es eso lo que le pregunto! Atienda el testigo!*

Ab la cara encesa, el front suat, el pit oprimat, el testimoni contesta, entrebancantse, les preguntes ronques del fiscal:

—*Es cierto?... Recuerda usted?...*

Intenta dir algunes paraules en castellà, però no se'n surt pas, y torna a parlar en català desseguida. El fiscal troba

AL CIRCUIT

—Voleu dir, Geroni, que estarem be, aquí, pera veure la Copa?
—Hauriem estat millor a l'hostal que hi han taules y gots, però, vaja...

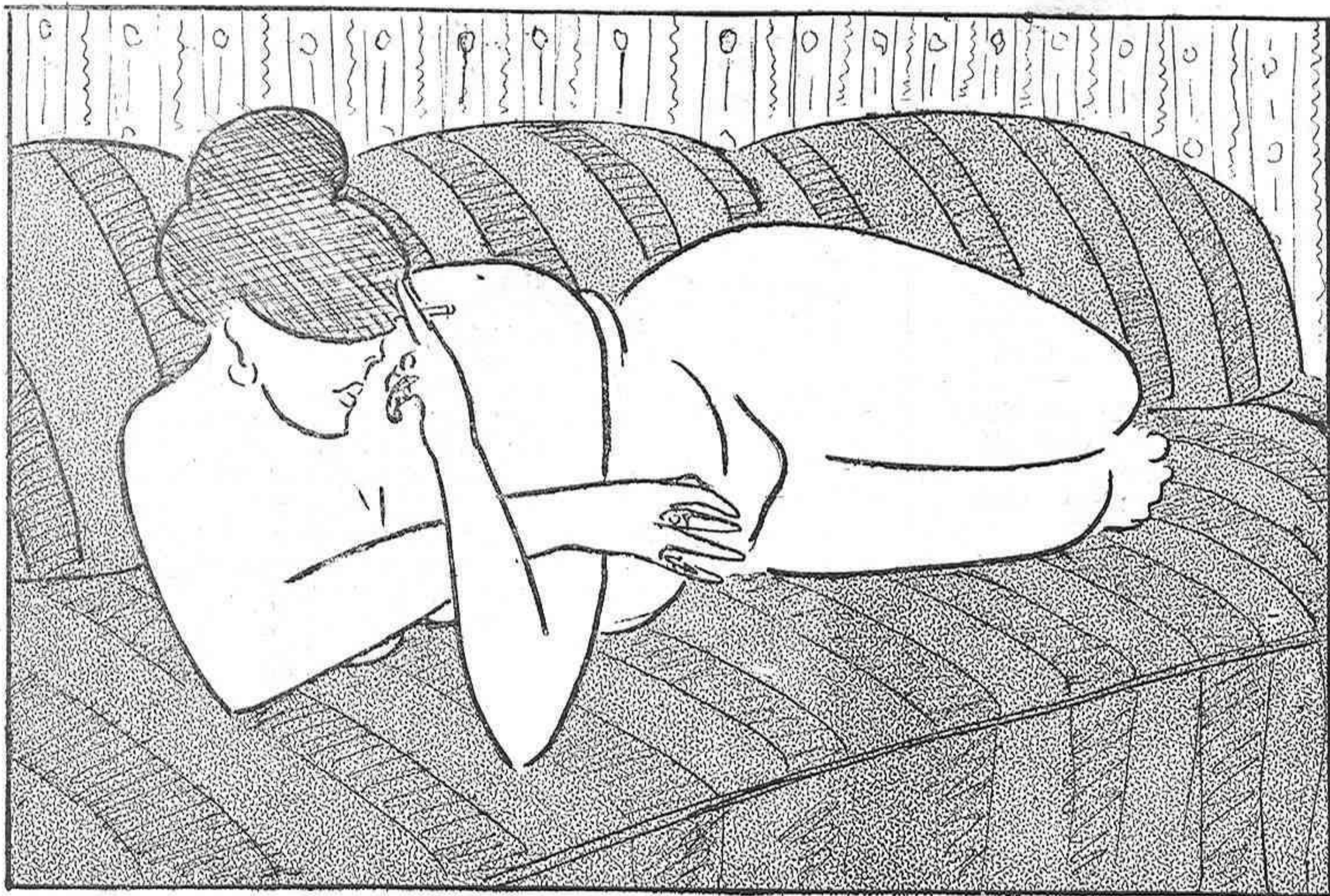
contradiccions en lo declarat, y fa preguntes capcioses. El pobre testimoni pateix, pateix... Y en mitg dels seus esforços per entendre y ferse entendre, una veu, la veu del president, severament sonora, esclata en un reny:

—*¡No se hable dialecto, porque ni el señor fiscal ni yo lo comprendemos, ni queremos comprenderlo!*

El pobre testimoni, acabat el judici, se'n torna cap al poble, y va pensant que, en aquet país, la justícia es una cosa més murria que augusta.

WIFRED

MEDITACIÓ

—Pera passar alegrement l'estiu no'm queda més que un medi; posar un anunci al *Diluvi*: «Señorita esbelta y muy hermosa, desea casarse por dos o tres meses».

Les millors aigües

Com cada any a l'arribar el mes de Juny, donya Perpetua's mira ab ulls llanguids al seu carinyos marit y li dispara l'inevitable pregunta:

—Grau, ¿quines aigües anirem a pendre aquest estiu?

Però, sigui que al senyor Grau les coses no li marxen enguany com ell voldria, sigui que aquesta vegada l'home no està per anar a correr món, lo cert es que, sense rebutjar descaradament la suau indicació de la seva dolça esposa, procura ab refinada astúcia posarhi tots els entrebancs imaginables.

—¿Quines aigües?... Tu diras.

Sumissa y ductil com sempre, donya Perpetua vol que sigui ell el qui trii.

—No; això ho has de fer tu. Ja sabs que si anem a pendre aigües no es pas per mi, sinó perquè a tu se't posen be y t'asseguren, durant el resto de l'any, un seguit de dies tranquils y de nits sense insomnis.

El senyor Grau que, ab la seva apariencia de manso, es home que les cassa al vol, veu el cel obert.

—¿Jo precisament haig de triarla, l'aigua?

—Es clar!—fa donya Perpetua rient y buscant un xiste: —Sempre es bo que la corda... sigui a gust del penjat.—

La vista clavada en terra, el senyor Grau, desentenentse de la broma, fa veure que medita uns moments.

—A l'Esplugu no hi vull anar—diu, com responent a una pregunta que ell mateix acaba de ferse:—Aquella aigua ferruginosa no'm va massa be, ¿veritat?

—Tu ho sabras, home!

—A Sant Hilari, tampoc, ¿eh?

—Com vulguis.

—Les aigües de les vessants del Montseny, en general, no'm són del tot desagradables, però ¡hi hem anat ja tants cops!

—Es cert.

—De Caldes ni hi ha que parlarne.

—Conformes.

—De la Puda, menos.

—Bueno.

—Queda Ribas, però ¡es tan trist!

—Fòra.

—La Garriga mai m'ha provat...

—Escolta—diu donya Perpetua, desitjosa, mentres pugui anar a fòra, de trobar pera'l problema de l'estiueig una solució que resulti ben grata al seu marit:—Desde'l moment que la cosa's fa per tu, a tu't toca resoldrela. Per lo tant, no t'apressuris. Informa't, assessora't de persones enteses, y vès, escoltant aquets y aquells, quina es l'aigua que més pot convenirte.

—Però... ¿tu'm promets que, sense replicar ni disgustarte, acceptaras la que jo esculleixi?...

—T'ho prometo ¡y t'ho juro!...

—Està be, doncs. Déixaho per mi.—

Després d'aquesta conversa, passen dos dies.

Donya Perpetua interroga al seu marit.

—¿Ja tens triada l'aigua?

—Encara no.

Passen dos dies més.

—Grau, ¿com estem?

—Aviat, aviat!

Per ultim, un dissabte, el senyor Grau compareix a casa seva radiant d'alegria.

—¿Què?—diu donya Perpetua, comprenent que *allò* ja està:—¿Tenim, per fi, solució?

—Sí.

—A veure!...

—He preguntat, he indagat, he estudiat la cosa per tots cantons, y, pesant serenament el pro y el contra, conec que l'aigua que més me convé...

—¿Es...?

—La de la font de Canaletes.

MATIAS BONAFÉ

Conversa de vagó

No'm vàreu coneixer, senyor diputat per...?

Anavem camí de Madrid. El tren, passat Reus, devallava la conca de l'Ebre. Y vetaquí que en el meu compartiment pujà un senyor, expansiu, obert, bellugadís... «Té,—me deia jo—aquesta fisonomia no m'es desconeguda...» Y vinga rumiar ont havia vist aquell amable senyor...

De cop va establirse la conversa en el compartiment. Val a dir que jo no hi vaig pendre part. Jo estava aquell dia un poc esquerp, y m'agradava escoltar en silenci...

Aquell senyor expansiu parlava de mil coses. Entre altres del procés Ferrer. Se planyia de que la nostra Esquerra no hagués aprofitat l'ocasió pera reventar el lerrouxisme. Saltà després a parlarse de la situació política actual de la nostra Esquerra, y, dignament, aquell senyor, ab gest parlamentari, sentintse escoltat, repetia una volta més la cansó vella:

—Es que hem de fugir de tot jacobinisme. Tenim massa *teories*. Necessitem homes de *pràctica*, ben *catalans*. Jo hauria volgut fer de la nostra Esquerra un partit republicà ben divers dels republicans espanyols; un partit a l'estil dels lliberals anglesos, sense exageracions a la francesa. Ja ho deia en Suñol, mestre de tots. Però...

En aquet moment, de sobte, la cara de l'amable senyor, que jo estava segur d'haver vist en un gravat de periodic, va revelar-me el nom que cercava. «Té,—vaig dir-me.—Si es en... (aquí el nom d'un representant en Corts de la nostra agrupació, un representant en Corts que personalment no'm coneixia, ni'm coneix encara).

Y vetaquí que un altre senyor, que semblava llegir un periodic a l'extrem del vagó, alsa la veu:

—Dispensim. Però això del lliberalisme anglès ja ho han repetit massa! Y lo curiós es que aqueix lliberalisme anglès, nascut del famós principi: *Deixeu fer, deixeu passar*, es la base teòrica del lliure-cambisme; es dir, del sistema radicalment oposat a lo que's diuen els interessos actuals de Catalunya. De manera que vostès voldrien una Catalunya proteccionista, però fonamentada en la teoria mateixa del lliure-cambisme! A fe que no ho entenc! Veritablement, vostès més que ningú poden dir que una cosa es la *teoria* y una altra cosa es la *pràctica*, famós y nou principi que cada dia m'ensenya un altre amic meu que té les mateixes *teories* y *pràctiques* de vostè. Y encara hi ha més. Sembla que pera vostè el temps no passi. ¿Es que ignora que precisament el lliberalisme anglès està ara evolucionant ab una tal estridència, que vostès no la podrien resistir? Els conservadors, ab l'imperialisme a la Chamberlain, varen introduir una certa tendència cap al socialisme d'Estat; però els lliberals, ab l'empenta d'en Lloyd George, hi han correspost ab una actitud que be'm permetrà calificar de revolucionaria. Y es clar! ¿Es que podria esperarse altra cosa del país de la primera gran revolució política dels temps moderns? En lo politic, els lliberals anglesos ataquen avui la tradició en la forma de lluita contra la Cambra dels Lords, com el tercer estat s'apoià en els reis contra els senyors pera esvaire el feudalisme. En lo social, miri si estan lluny del famós individualisme classic: la reforma dels impostos alcanza les proporcions d'una victòria pera'l *laborisme*. ¿Seria vostè capas d'una actitud igual contra la plutocràcia de Catalunya? Doncs cregui que aquesta es una

S'HA DE SEGUIR LA MODA

—Ni mai que l'hagués montat aquet restaurant. Quin negoci més desastrós!
—La culpa es teva, ximplet. ¿Per què no'l destines a banquets d'homenatge?

OH, LA MÚSICA

—Y vostè no toca, Lluïset?
—Prou!... Ara mateix, quan vostè se les havia ab en Mozart, jo he tocat... les conseqüències, y m'he empenyat de la seva ànima d'artista.

de les nostres primeres necessitats davant del poble. Y reperi que la mateixa Anglaterra que romp ab la tradició política y social es la preconisadora de l'*home rule* irlandès, com si l'autonomisme hagués de venir simultaniament ab les altres revolucions, ja que ell es be una estridència.»

El tren seguia. Els primers giravolts del gran riu apareixien. Enllà, les terres nues, roges, seques, anunciaven la fi del territori català, el comens del desert extàtic.

¿No serà, no serà l'Espanya d'avui una juntura de dos quietismes, l'un material y l'altre espiritual? El quietisme castellà, per un vent, quietisme de la materia, en l'inèrcia d'unes terres que totes serveixen la petja d'un moment historic, en que'ls principis foren, sí, estridents y violentíssims; però els rius transcorrien esterils cap a mar, entre terres contemplatives y monacals. El quietisme català, per altre vent, quietisme de l'esperit, en que les mans treballen durament, y els rius fan giravoltar les turbines; però els esperits se tornen recelosos y desconfiats en l'hora precisa de les agudeses y de les violències fecondadores...

GABRIEL ALOMAR

Notes d'art

La sala gran de les galeries «Fayans Català» s'enjoia aquets dies ab una notable colecció de teles originals del jove pintor y estimat colaborador nostre don Baldomer Gili y Roig.

La colecció consta de més de seixanta composicions de diferents temes y de diverses mides, apuntades a Alemanya, a Italia, en les montanyes vasques y en les platges empordaneses.

Totes les notes exposades són alegres, plàcides y poètiques; tots els assumptes són lluminosos, delicats y plens de vida.

L'art d'en Gili no serà, si's vol, gaire revolucionari; però la seva contemplació no entristeix, ni pesa, ni demana tila, com la major part del dels nostres independents futuristes.

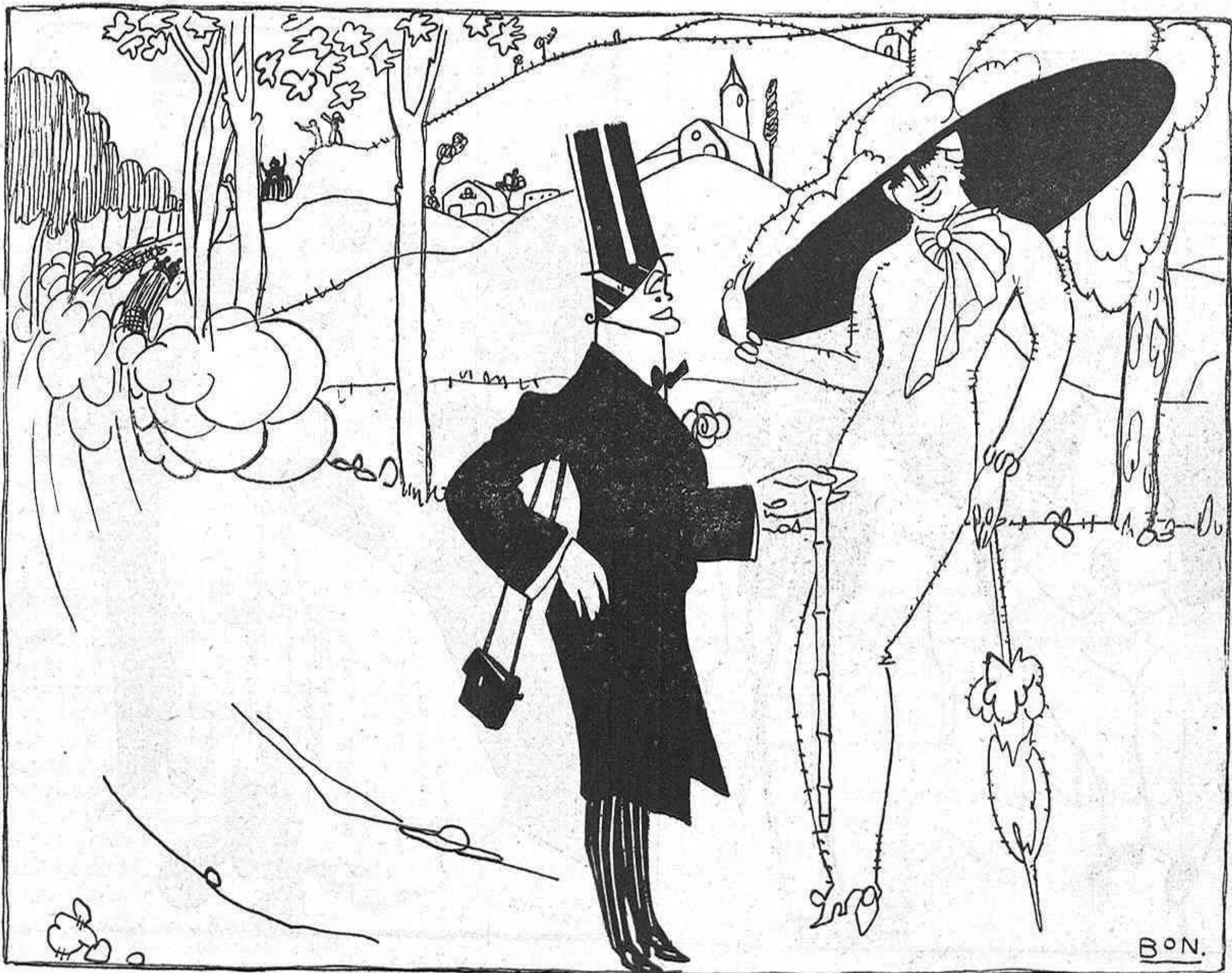
Enamorat constant de la Naturalesa, fervorós devot de les gracies femenines, l'artista s'encanta ab elles y en treu reflexes de veritat sense transcendentalismes boirosos, y això es prou y no cal demanar més a un pintor sincer.

En Gili Roig ha guanyat una segona medalla a l'Exposició, y ben merescuda.

Al «Fayans» no hi guanyarà medalles, però hi farà venda. N'estem segurs y el felicitem per endavant.

Aquesta setmana a càrrec Parés s'ha donat la deguda preferència, el lloc d'honor que'ls corresponia, a unes quantes obres de don Josep Maria Marqués, quina sola firma representa una venerable autoritat entre'ls artistes catalans.

Recordem, entre lo exposat, cinc retrats, tres de femella y dos de mascle, ab molt relleu d'expressió y tractats ab molt vigor y molta dolcesa a la vegada; un cap d'estudi, ferm y acabat; un quadro-paisatge molt lluminós y de poetic ambient, com els que'ns acostuma a donar l'enamorat de les vores del Ter; el de la fornal, nota nova en la personalitat

DE VILASSAR A MATARÓ

— Què li sembla aquesta copa?

— Home, si vol que li digui la veritat, me sembla un xic passada de moda.

d'en Marquès, y un parell d'apunts de paisatge que no desmereixen en res la fama del mestre.

La col·lecció d'obres de don Josep Maria Marquès, exposades al carrer d'en Petritxol, mereix esser visitada.

Vui dir que faran molt mal fet si van a comprar el tortell o el bras de gitano sense treure el nas a can Parés.

Fa uns quants dies se troba a Barcelona, ont vingué pera assistir a la «Copa», el distingit dibuixant caricaturista y apreciat col·laborador de L'ESQUELLA, don Pere Inglada (*Ida*).

Per les nostres rambles, la silueta riallera d'en Pere resulta sempre una *charmante* nota d'elegancia plena d'aristocràtica gracilitat.

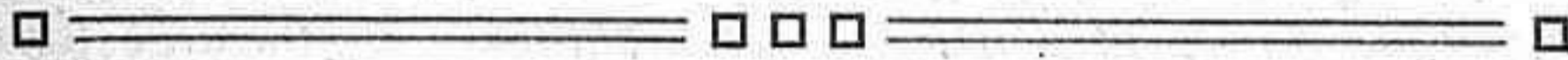
Benvingut sia entre nosaltres l'infadigable artista, el més japonès dels simplificadors de la forma.

A l'agradosa nova de la seva arribada devem afegirhi la dels seus èxits artístics.

Sabem que l'*Ida* prepara a Barcelona, pera la pròxima tardor, una magna exposició de dibuixos (aiguaforts), a quin gènere s'està dedicant actualment ab gran entusiasme y ab no poca fortuna.

La més coral felicitació al nostre estimat col·laborador.

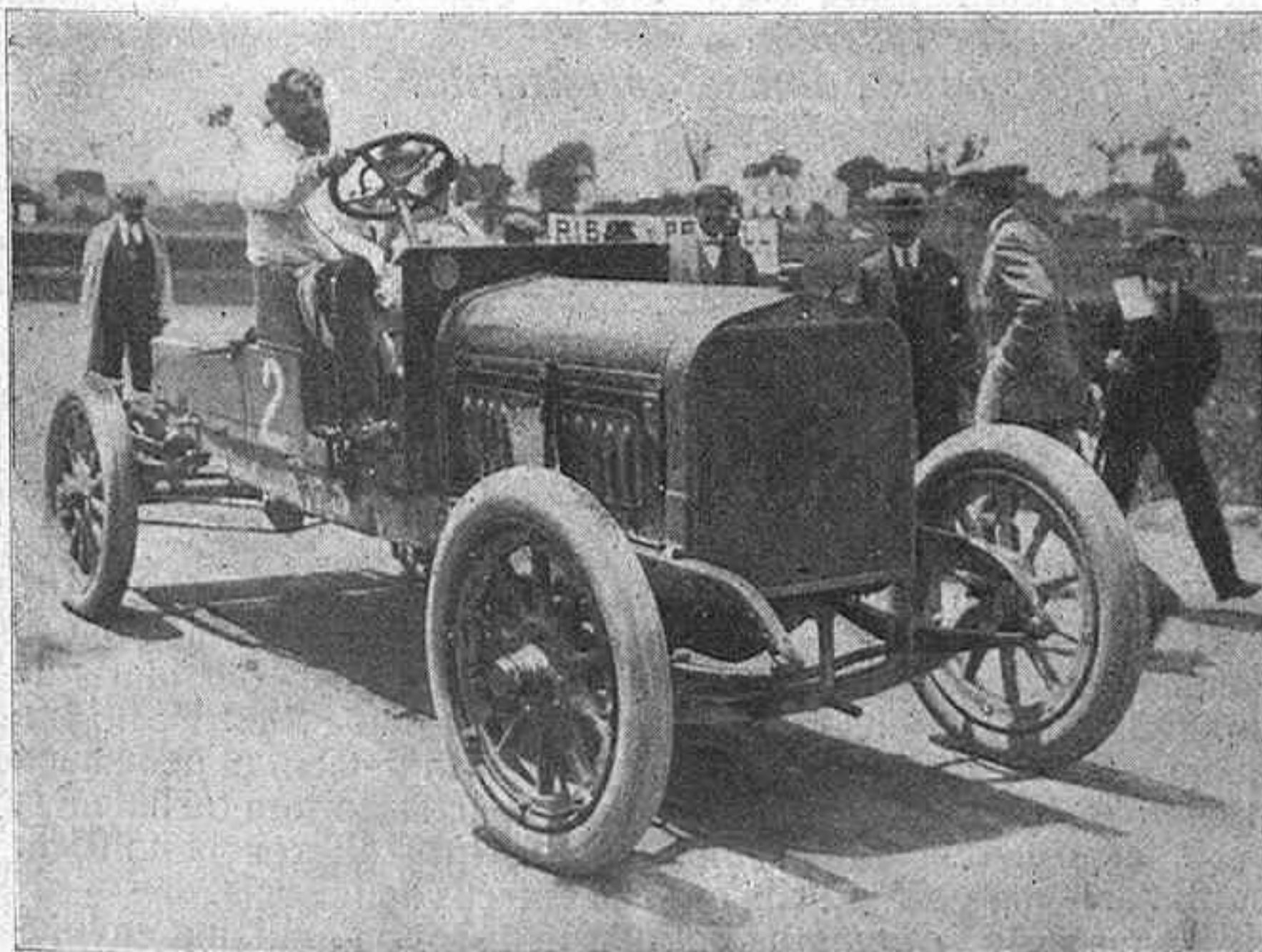
J.

EN L'AIRE

Això de l'aviació, amics, va posantse serio. Y no volem pas, ab les precedents paraules, aludir a les continues desgracies que's produeixen, les quals, certament molt doloroses, són insignificants en relació al progrés immens que l'aviació representa. Diem que això de l'aviació va posantse serio perquè, en el seu actual, representa ja un element militar poderosíssim. Després de les esplèndides y heroiques volades de les darreres curses, resulta evident el poder militar de l'aeroplà.

Uns quants mesos enrera ja fou proclamada a Fransa l'utilitat de l'aeroplà en les guerres; però sols com a medi d'exploració. En les últimes grans maniobres de l'exèrcit francès celebrades a la Picardia, els aeroplans proporcionaren valiosíssims informes als generals respecte la situació de les forces enemigues, y gracies a un d'aquets informes, que escrit en un paper deixà

FESTES SPORTIVES

Circuit Mataró-Argentona-Vilassar

El corredor *Bons*, guanyador del premi *Kilòmetre lançé*.

ELS ECLECTICS

- Vos adverteixo, amic Tressols, que estic preparant una conferencia policiaca.
- Home, precisament jo volia advertirvos que estic a punt d'escriure un drama!...

caure desde l'aeroplà un aviador, se decidí la victoria a favor d'un dels dos bandols del simulacre. El paper feia saber que la cavalleria enemiga estava descansant en tal punt; això permeté organitzar contra ella un atac rapid que l'agafà sobtadament, sense donar temps als soldats a pujar a cavall pera defensarse degudament de l'escomesa.

Però, además, les recents curses demostren innegablement l'utilitat—la terrible utilitat—de l'aeroplà, no ja com a medi d'exploració, sinó com a agent d'atac. Aquets viatges de mils kilometres, ab velocitats de 140 kilometres per hora, o sigui dobles que'l més rapid tren exprés, volant fins a 2.000 y tants metres d'alsada per damunt de ciutats, de camps, de montanyes, de rius, del mar; aqueixos *records* de transport de viatgers, que han arribat a aixecar damunt el fragil aparell vint, deu y dotze persones, lo qual representa un gros pes; aqueixes excursions aeries de París a Londres, de París a Madrid y de París a Roma, proven que es possible desde ara organitzar veritables esquadres aeries d'aeroplans, carregats d'explosius, que en poques estones se presentarien sobre'ls exèrcits y sobre les poblacions enemigues, pera bombardejarles desde'l cel, y desde tal alsada, que'ls aparells devindrien invisibles o dificilment visibles.

Suposem, per exemple, el cas d'una guerra franco-alemanya. Avui els francesos podrien formar, servintse alhora dels aviadors civils y dels militars, ben be deu esquadres de vinticinco aeroplans cada una. En poques hores, aquestes esquadres podrien ser damunt de Berlín y de les principals poblacions de l'imperi germanic.

Després de les maniobres de Picardia, els francesos digueren: «Desde ara compta la Fransa ab quatre armes: infanteria,

UN DELS DEL «TOTJÓ»RES»

—Diuen que en Prim va dir: *O falxa, o caixa.*
Tant mateix en Prim era ben modest!

cavalleria, artilleria y aeroplà». Ab molt més motiu poden dirho ara. No fa pas gaire que'l famós Blériot ha declarat: «L'aeroplà no es encara un aparell de turisme; però es ja un aparell de guerra més segur que'l submarí, més eficas que'l torpiller. Hem conseguit allò que'ns proposavem, y seguim treballant pera que'ls riscs minvin. Ab lo que hem ja conseguit, podem assegurar que les condicions de la guerra han variat.»

Y tal, si han variat! No solament l'aeroplà es capas de descobrir les posicions y els moviments d'un exèrcit y les obres de fortificació d'una plassa sitiada, sinó que pot procedir, desde més amunt dels nuvols, a un bombardeig celestial. Preveient aquet cas, els alemanys intenten construir uns canons especials perpendiculars contra les màquines voladores; més no's creu que tals canons, en cas de construirse, tinguin gaire eficasia. El disparar canons perpendicularment al pla terrestre sempre tindrà els inconvenients d'escupir al cel.

Així resulten cada dia més horrorosos els perills de les guerres. En els nostres dies, una guerra entre Anglaterra y Alemanya o entre Alemanya y Fransa, en una setmana produiria catàstrofes immenses. Heusaquí un argument més a favor de la pau.

FULMEN

GLOSARI

EL MIRACLE DE TANDA

La darrera pelegrinació a Lourdes ha donat, com era d'esperar, el seu contingent de miracles. Aquet contingent se compon quasi sempre d'un miracle pera cada nació o districte representats pels romeus que van a

pregar a la Bernadeta, y li canten himnes, y assisteixen a la benedicció, y baixen a la gruta y entren a la cèlebre piscina ab les carabacetes de la fe lligades a l'esquena.

Ara han tornat els nostres, de pelegrins. Ja'ls tornem a tenir aquí, coixos, macats, tulits, nafrats, potser més de lo que ho estaven quan hi van anar, però entusiasmats tots ab el portentós miracle que la Verge ha tingut a be dedicar aquesta vegada a Espanya. Un sol miracle pera més de setcents pelegrins que'n sollicitaven, ja es ferlos anar ben escassos, tan mateix, però vaja, acontentemnos ab un, que en els temps que corren ja es prou, y aconsolemnos al pensar que ja es una ganga que no hi hagi hagut cap miracle-de-defunció pel camí.

El de tanda, aquesta vegada, ha sigut la curació d'un noi; un noi que no podia girar el cap y ara'l gira ab una facilitat pasmosa. Fos perquè tingués els nirvis del clatell enravanats, fos perquè tenia el caracter tos-sut, «aragonès», d'aquells que no's tomben per ningú, el cas es que'l bordegas no va poder decantar el cap fins que va esdevenir el miracle.

S'expliquen aixís, els pelegrins de Lourdes: «Una criatura que tenia el coll encarcerat com una fusta, després de banyarlo en la famosa piscina va comensar a girar el cap a un cantó y a un altre, davant l'admiració y la sorpresa de tothom.»

No obstant, pera nosaltres, els increduls, això té una explicació ben natural. A lo que sembla, l'enrabiada del marrec va ser tan grossa al sentirse submergit a viva forsa en el liquid miraculós, en aquella santa tina ont hi entren, al cap del dia, centenars de malalts infecciosos, plens de llagues y crostes, que, ab la mateixa rebequeria, va fer unes quantes extremituts; ab les extremituts, l'encarcament va cedir, y al sortir del bany ja era tot un altre. Es clar, pobre aicot!... Potser era la primera vegada que li tocava aigua fresca al llobrigo!...

No es que l'aigua l'hagués curat; es que la raresa'l va fer canviar de genit, y al mudar de genit va mudar de positura. Ficantlo a la piscina varen agraviarlo, y, agravantse ell, varen desagraviarseli els nirvis enrampats.

Les impressions fortes ne curen molts de mals nerviosos. Quants enravanats de clatell no girarien el cap en rodó, com el Bobby, al sentir dringar darrera seu una lliura esterlina o encara que fos un duro d'Amadeo!...

Però es allò...

Si de lliures y de duros ne corren pocs, de miracles encara'n corren menos.

Un que'n passi, doncs, aprofitemlo.

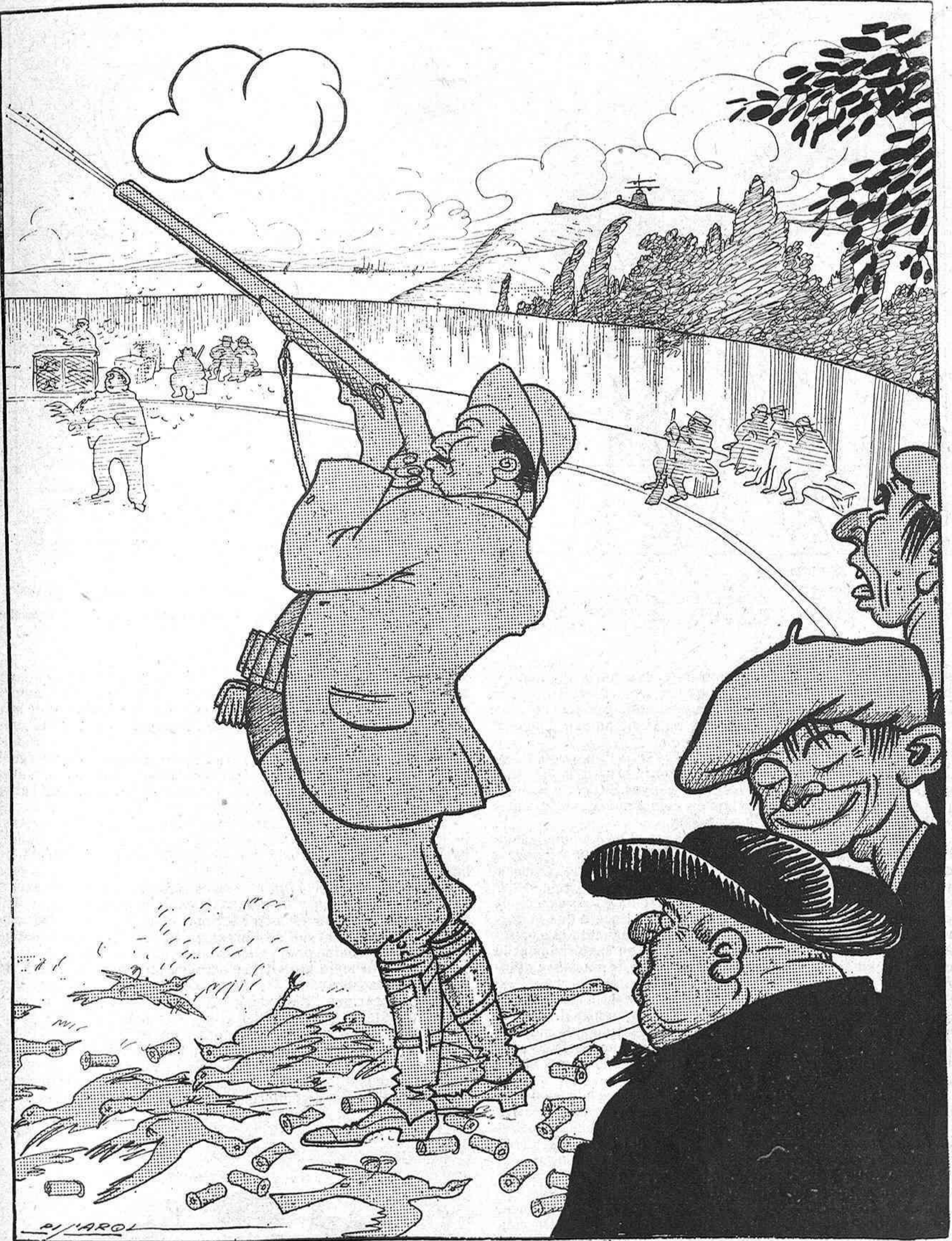
XARAU

L'Enciclopedic a Palma

En el món no sempre pot més el qui més crida y esvalota. Així se dona el cas de que mentres els distints bandols politics commouen a la ciutat ab els seus clams, en tant els partidaris de dos radicalismes oposats se treuen les tripes a Sant Feliu, tinguem a Barcelona—pera'l bé de tots—entitats com el benemerit *Ateneu Enciclopedic Popular*, que, apartat de tota turbulencia partidista, distanciat per un igual de tota diferencia política, vetllin sols pera difundir la cultura entre'ls seus socis.

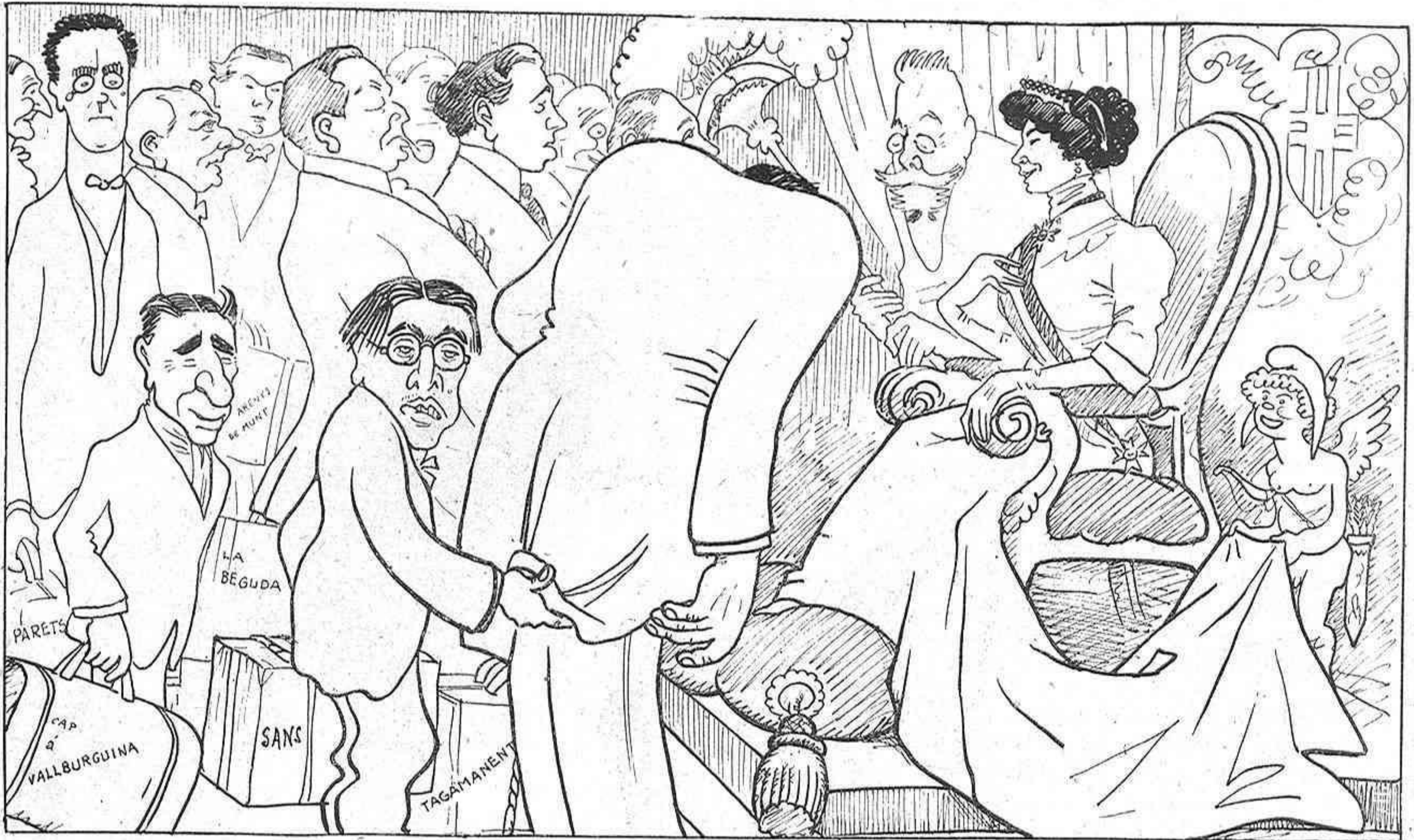
La tasca de l'*Enciclopedic*, que té assolida avui una enveja-ble popularitat, es de les més meritories y més estimables que en materia d'ensenyansa puguin darse.

Entre les seccions en que's divideix, ne compta l'*Ateneu* una dedicada a l'excursionisme, de la qual es l'ànima en Serra y Chartó, home atent y servicialíssim, amic d'acontentar a tothom

«TIRO DEL PICHÓN»

—Renoï, que'n sab aquest!... Es molt, encertar vint pessas ab vintiun trets!...
—Caram, y tal!... An aquet sí que l'hauriem de fer soci honorari del nostre requetè...

MAJESTAT SOLICITADA

- Esperem, don Angel, que'ns deixarà emportar «La reyna jove» y que vostè també vindrà a
acompanyarla a la conquesta de l'exit per Catalunya...
- D'això ultim no se'n refiïn massa. Ja comprendran que, de mi, no més ne tinc un exemplar,
y aquet l'haig de conservar.

y possessor, ademés, d'una il·lustració y una paciència comparables no més ab l'amor que per l'Ateneu sent. A ell, en primer terme, s'heu la realització de la darrera excursió a Mallorca, que, com totes les de l'*Enciclopedia*, ha constituït un exit d'aquells que no s'obliden.

L'anada a Mallorca's feu a bordo del *Tintoré*, ja popular entre'ls excursionistes. Lo mateix que quan fa prop d'un any anarem a Port-Vendres, mana el *Tintoré* el senyor Silvestre Sensat, capità experimentat, que, com a home y com a navegant, fa el més gran honor a la gloriosa marina catalana.

L'anada a Mallorca's portà a cap sense el més mínim lamentable incident. Més aviat pot dirse que'l bon humor y l'alegria acompanyaren constantment als setcents y pico d'expedicionaris entre'ls quals s'hi veien no poques xamoses y gentilíssimes damiseles. A Mallorca, terra franca y hospitalaria, sigueren els excursionistes objecte de totes les atencions. Encara que la nostra estada a l'illa tingué tots els caràcters d'una cinta cinematogràfica, pot dirse que'ls mallorquins se feren materialment la competència en lo de dispensarnos tota mena de fineses y atencions.

En representació dels diaris barcelonins anarem a Mallorca uns quants redactors de la premsa diària y setmanal. Els periodistes d'allà ens donaren, desde les seves fulles, la més coral de les benvingudes, festejantnos, ademés, personalment, tot lo be que permetia el curt espai de temps de que uns y altres disposavem.

També el propietari del Gran Hotel tingué pera'ls periodistes barcelonins atencions que no s'obliden y que som dels primers en remerciar. L'home, que, per lo vist, coneix admirablement l'*industria del foraster* ha montat sota mateix del *Castell de Bellver* un hostatge que es una delícia. Al luxe y les comoditats del establiment, que per cert no deixa res que desitjar, pot afegir-sehi lo envejable de la seva situació y l'estar rodejat de magnífics y frondosos jardins. L'establiment compta, ademés, ab un magnífic Aquarium, notable per tots conceptes. Paraula d'honor que pot anarse a Palma en que sigui sols pera posar al *Villa Victoria*, nom d'aquell lloc de delícies que tot l'estiu anyorarem.

També l'ajuntament de Palma's portà admirablement ab els

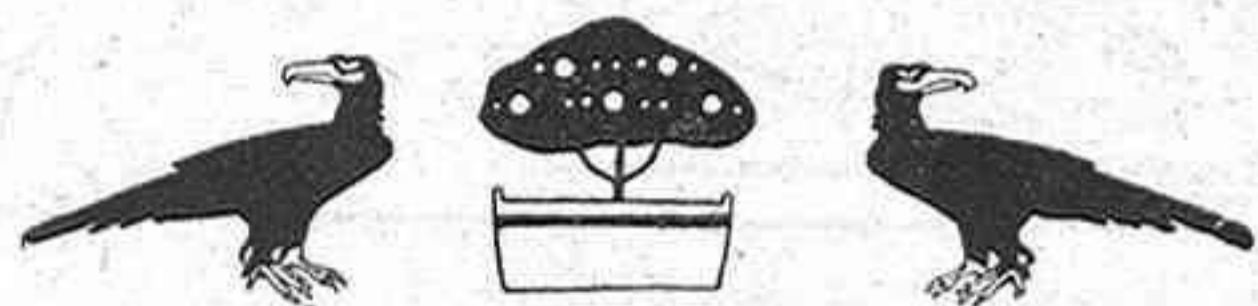
seus hostes. Cedint a una invitació difícil de refusar, bon nombre de nosaltres ferem cap a cà la ciutat. La corporació municipal mallorquina tingué pera'ls visitants les més fines y extremes sollicituts. Al saló de sessions hi hagué frases de benvinguda y paraules d'agraïment; salutacions entre Mallorca y Catalunya, y expressions d'afecte pera Palma y Barcelona, germanes en l'història y lligades les dues per fondos llassos de mutu afecte, llassos que la llenca de mar que separa la una de l'altra no es prou a rompre, etc., etc.

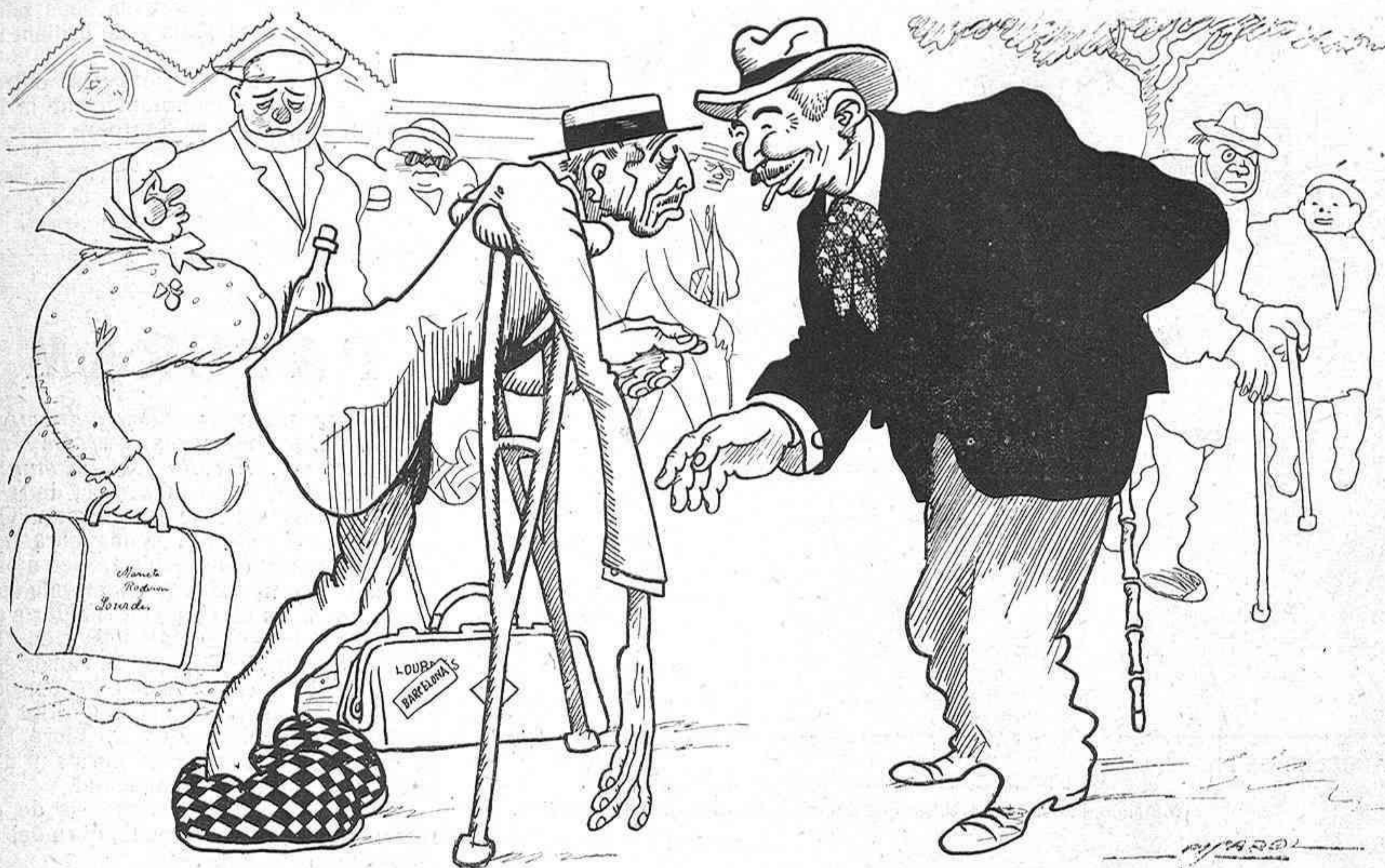
Lunch, converses amicals y sortida de l'Ajuntament per anar a dinar, y altre cop al *Tintoré*, que miraven milers d'ulls mallorquins desitjosos de saludarnos al marxar com a l'arribada ho havien fet.

De la coberta del *Tintoré* estant, responguerem els excursionistes als aplaudiments y als visques de la gernació que omplena el moll, mentres a dalt al pont, arrogant y confiat, empenya en Sensat el camí de Barcelona ab una ardidesa que ja voldria en Canalejas pera conduir la *nave del Estado*.

Dimars a primera hora desembarcava tothom a la Porta de la Pau. El passatge, ab l'alegria despertada per un seguit d'agradoses emocions. Els amics de l'*Enciclopedia* ab un nou triomf que afegir a la llista dels que porten conquistats, y els periodistes que acompanyàrem a uns y altres y que tant obsequiats ens vejerem, pensant que es aquest en el qual vivim el millor dels mons possibles, y que no hi ha motiu pera que'ls obrers se queixin, se declarin en vaga y alterin la nostra tranquil·litat, ab l'excusa de millorar les condicions en que se'ls obliga a viurer.

BOY

EL PELEGRÍ DE LOURDES

—Què tal, noi? Ja't dèus trobar més aliviat, eh?...

—Ja ho crec!... Més aliviat de butxaca.

TELÓ ENLAIRE

PRINCIPAL.—La novetat de la setmana, y pot dirse també la darrera novetat de la temporada, ha correspost a un monolog d'en Juli Vallmitjana que's titula *En Tarregada*, y que no té altre objecte que pintar un tipo d'una de les seves noveles. Baix aqueix punt de vista, compleix la seva finalitat, però el mateix recarregament de pintura esdevé un defecte a les taules, doncs la veritat, en ell, es obra del llenguatge, y el llenguatge no arriba a tothom.

Sort que en Giménez va dirlo molt be y que'l public estava molt ben predisposat.

Ah, en Vallmitjana va ser ovacionat y coronat.

Així ha finit la campanya catalana 1910-1911 al *Principal*, campanya que ha acabat, per fortuna, brillantment y que ha donat, en resum, dos exits: *La reina jove* y *Els zin-calós*.

—Demà debuta *El gran Raymond*, rei universal dels misteris, fantasmagoric ilusionista que ve precedit de gran fama.

Donarà una curta serie de representacions.

ROMEA.—*Cors de vidre*, comedia dramàtica en tres actes, de don August Focs, representada en la nit del benefici Buxens, va triomfar per lo que toca a la trama escènica, a l'habilitat de moure els personatges y combinar efectes, recursos que ha demostrat posseir l'autor en el melodrama. No obstant, *Cors de vidre* no va alsarse mai dos pams de terra ni en lo referent al dialleg, excessivament ampulós, ni en lo referent a veritat psicològica, que queda a bastant inferior nivell de la que podiem esperar del culte autor dramàtic senyor Focs.

Cal fer constar que'ls actors no sabien gaire el paper y que l'obra va portarse a tomballons.

Y prou.

Ab aquesta estrena ha terminat l'accidentada y infructuosa temporada de cà'l *Romea*, que no han pogut aixecar ni els bons desitjos de les diferents empreses, ni la temeritat d'en Codina, ni *Les flames del goig*, ni el millorament de les xocolates y les gaseoses que s'observava a la dependència del cafè.

TÍVOLI.—Dimars va tenir lloc l'estrena d'una opereta en

tres actes, *Una manovra di autunno*. Es una obra pel tallat dels *Soldaditos de plomo*, però no tan ingenua ni tan fresca. A no ser l'excelent execució, no s'hauria salvat. L'acció es molt diluida y les escenes se repeteixen ab desesperadora lentitut. Y menos mal que la música's deixa sentir. La partitura d'en Lackman, sense tenir valsos a l'altura d'alguns que aquest any s'han popularisat, pot dirse que es bastant superior al llibre. Entre'ls números de *brillantina* recordem la *serenada* del segon acte y el cant dels soldats del primer. Com que l'obra, doncs, està ben presentada, y els artistes italians la juguen ab veritable gracia y desenfado, no serà extrany que acabi per ser un exit falaguer y's representi un grapat de vegades. Entre les senyores va lluirshi de debò l'Amalia Grossi, y entre'ls mascles, el graciós Marchetti.

Y una bona noticia:

La temporada's renova, obrintse un abonament pera 30 funcions més.

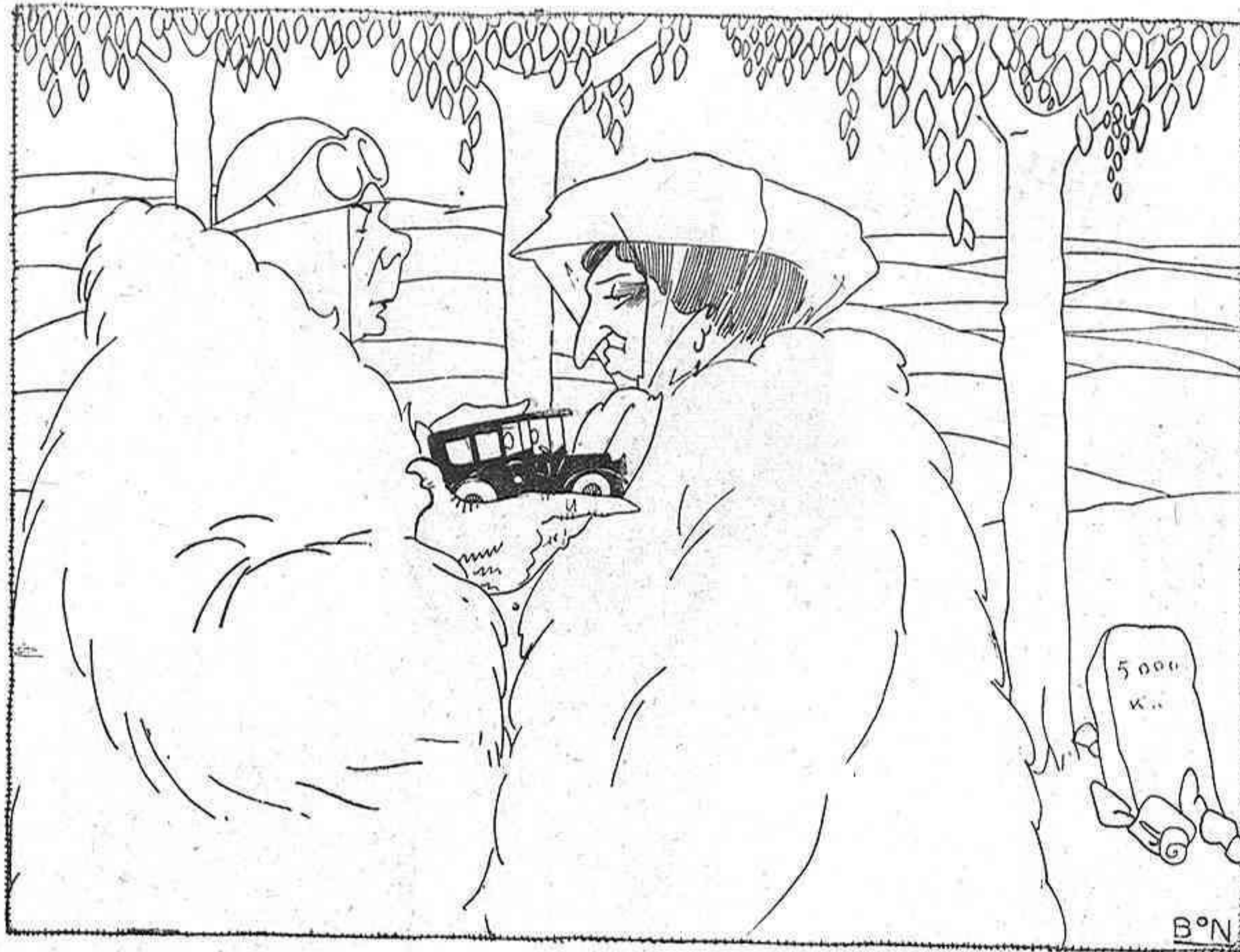
Això vol dir que la cosa els marxa be.

NUEVO.—*L'Espanta* es un quadret dramàtic d'en Vallmitjana, no mancat de sincera emoció, però que no acaba d'arribar al public a causa de l'assumpte, un tant inverossimil. Lo millor en ell es la pintura de tipos, y ja es sabut que això sols ajuda a salvar una comedia. Veritat es, per això, que's tracta d'una escena, y que haventhi intensitat no s'hi ha d'exigir acció.

En Vallmitjana y els intèrpretes, Viñas, Santpere y senyoreta Rodríguez, foren cridats a les taules.

—*La caricatura del general*, estrenada el passat divendres, va cridar molta y distingida concurrencia, desitjosa de recrearse ab l'aixerida música d'en Lehar.

S'ha de confessar que'ls catedratics profetes no van pas equivocar-se. L'opereta es de *corte* elegantissim y d'assumpte molt original. Una senzilla faula enginyosament concebuda y engiponada ab una acció caricaturesca, sense complicacions de cap mena, serveix de fons a una serie d'escenes divertides y picaresques de debò y que no cauen mai ni en la verdor ni en la grolleria. El llibre, quin arreglo ha sigut tractat ab molta discreció y gran cura pels escriptors catalans senyors Millà y Suñer, té forsa pera obrirse camí y correr tots els escenaris. De la música no cal parlarne: es d'en Lehar, y tots sabem lo frescos

AUCELLS DE PAS

Donya Maria Guerrero y don Fernando Díaz de Mendoza.
Matrimoni de nobles artistes que debuta demà al Teatre de Novetats.

«COPA-BARCELONA»

—Ha vist, Paquito, aquesta xicoteta que pren part a la cursa?... Se necessita tenir pit!
—Cah! No ho cregui... Si es d'allò més prima!

y lo pessigollers que són els seus números d'inspirada melodia y de brillant instrumentació.

Un aplauso també als artistes entre'ls quals s'hi distingiren notablement la Rodríguez, en Viñas y en Santpere.

L. L. L.

PAPERAM

REGALO DE BODA. *Libreto del matrimonio, con los cantares y refranes que tiene la obra. Escrito por Fermín Sacristán.*—Es el tomo número 11 de la Biblioteca que publica la casa Gustau Gili. Com indica el seu titul, es una obra interessant a tots aquells que's troben a punt de pendre estat, doncs hi ha en ella aplegades totes les màximes de sabiduria popular, tots els pensaments dels grans homes sobres això del casar y de l'amor conjugal, desde que'ls promesos se consideren lligats en la xarxa de Cupido fins que un dels dos arriba a viudo. El llibre, com se comprèn, resulta molt curiós y d'un gran valor antologic documental.

Conté una colla d'ilustracions de caracter comic molt originals, obra del reputat dibuixant Joan Vila.

EL MIEDO DE VIVIR, *por Enrique Bordeaux.*—Aquesta novela, de sana moral, fou premiada per l'«Academia francesa», y del seu exit a Fransa pot donarne testimoni l'editor, que va haverne de fer en poc temps 60 edicions. L'acció de la faula es interessant, y en el seu fons hi batega constantment un esperit de sacrifici y d'heroisme com a objecte moral de l'existencia. Es una obra d'aquelles que poden anar a totes les mans, sens perill d'ofendre susceptibilitats, doncs enclou una filosofia massa burgesa pera promoure revolucions en cap esperit.

La traducció, deguda a D. Joan Gil Angulo, es molt discreta, y això ajuda a llegir ab complasencia les trescentes y pico de planes de que consta *El miedo de vivir*.

Boletín del Museo Social.—Havem rebut el número 8 d'aquesta revista, corresponent a l'Abril (any II).

SEPT SCIENCIES

ESQUELLOTS

Divendres, homenatge an en Clarà, a la *Maison Dorée*, consistent en un fraternal sopar que'ls seus admiradors y amics dedicaren al notable artista.

Diumenge, homenatge an en Durán y Bas, en el Saló Doctoral de l'Universitat, aont s'ha colcat una hermosa làpida de marbre que portarà a les generacions la memoria del juriconsult ilustre.

L'un es viu, l'altre es mort. Mes l'un y l'altre són fills de la nostra terra estimada; fills que l'honren y que, en ben distintes esferes, li han donat renom y gloria.

Perxò avui L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, que, quan les circumstancies s'ho porten, també sab posarse sèria, associantse en esperit a l'homenatge an en Clarà y a l'homenatge an en Durán y Bas y pensant en Catalunya, se complau en dedicar als dos insignes catalans el primer *esquellot* d'aquet número.

Y ara!...

Una nota de l'Arcaldia:

«En vista dels continuos abusos que's cometen al Park de

Montjuic, s'hi posaran retols indicant que està prohibit cullir flors, arrencar plantes y encendre foc, y's donaran, ademés, instruccions severes als guardians.»

Però, cavallers, ¿no havíem quedat en que, haventhi a Cà la Ciutat majoria lerrouxista, aquí tothom podia fer lo que li dongués la gana?

«A què venen, doncs, tantes proibicions y tant absolutisme? Quasi serà qüestió de cantar allò de *Madame Angot*:

«¿Y para ver tal situación se armó la gran revolución?»

**

De tots modos, si es cert que l'Ajuntament, faltant als seus sagrats compromisos, determina posar al Park de Montjuic els retols de que hem fet menció, cal que, primer que tots aquets, ne posi un a la porta que digui:

«Queda proibida l'entrada a totes les persones que no sàpi-guen llegir.»

Perquè, d'altra manera, se'ns figura que tots els demés lletros, per grossos que siguin, no serviran de res.

**

Y en quant a les «severes instruccions» que's donaran als guardes, ens sembla que, en lloc de donarhi instruccions, seria bastant més practic dilshi lo següent:

«Totes les destrosses que'ls ciutadans fassin en aquest Park seran valorades, y el seu import, a fi de cada mes, se'ls rebai-xarà del seu sou.»

Ens atrevim a assegurar que seria com posar oli en un llum.

□

Ja la ballem!

Passat demà, diumenge, se celebrarà a Vallvidrera la tradi-cional festa de l'«Aplec de la Sardana».

Tenim el programa a la vista, y ab la virtualitat del programa y l'entusiasme que'ls barcelonins senten pel popular festival, pot augurar-se un exit als seus organitzadors.

Desde les deu del matí fins a les set del vespre no parará un sol instant la gresca en la veïna montanya. Cobles, coros, sor-teig de garlandes, sardanes, funcions de tota mena a l'aire lliu-re... Pera donar una idea de lo escullits que han de ser certs números basta consignar que hi pendran part la «Schola Cantor-um» y l'Orfeó Català.

Terminarà la festa ab una representació de *Mar y Cel*, que's donarà a la nit en el Teatre del Bosc per la companyia Codina, y donantse altra audició de sardanes executades per la famosa cobla «La Principal», de Perelada.

Oi, amiga llegidora, que les cames ja se te n'hi van?

□

A la qüenta en Pere Grullo ha ingressat en la redacció d'*El Diluvio*.

Vegí's si no delata la seva mà endiablada aquesta notícia de Saragossa, que publica el divertit diari:

«Reina tranquilidad. Trabajan todos los gremios, excepto los que están en huelga.»

Això, *estimadíssim* confrare, no sols succeeix a Saragossa, sinó a París, a Londres, a Berlin, a Sant Boi, a tots els pobles del món civilisat.

A tot arreu treballa tothom... menos els que no treballen.

□

Entre'ls telegrams de protesta que contra les barbaritats de Sant Feliu publica un diari, n'hi hem vist un ab aquesta firma:

«Jaime Anglés Pruñonosa, *ex-diputado á Cortes*.»

No sigui tan modest, home. Ja pot posarhi tots els seus tituls: «Ex-diputado á Cortes, ex-concejal y actual jefe de burots.»

**

Y a proposit.

Sent el senyor Anglés jefe de burots de Barcelona, ¿desde ont diable deu haverlo enviat el telegrama a que fem referencia?

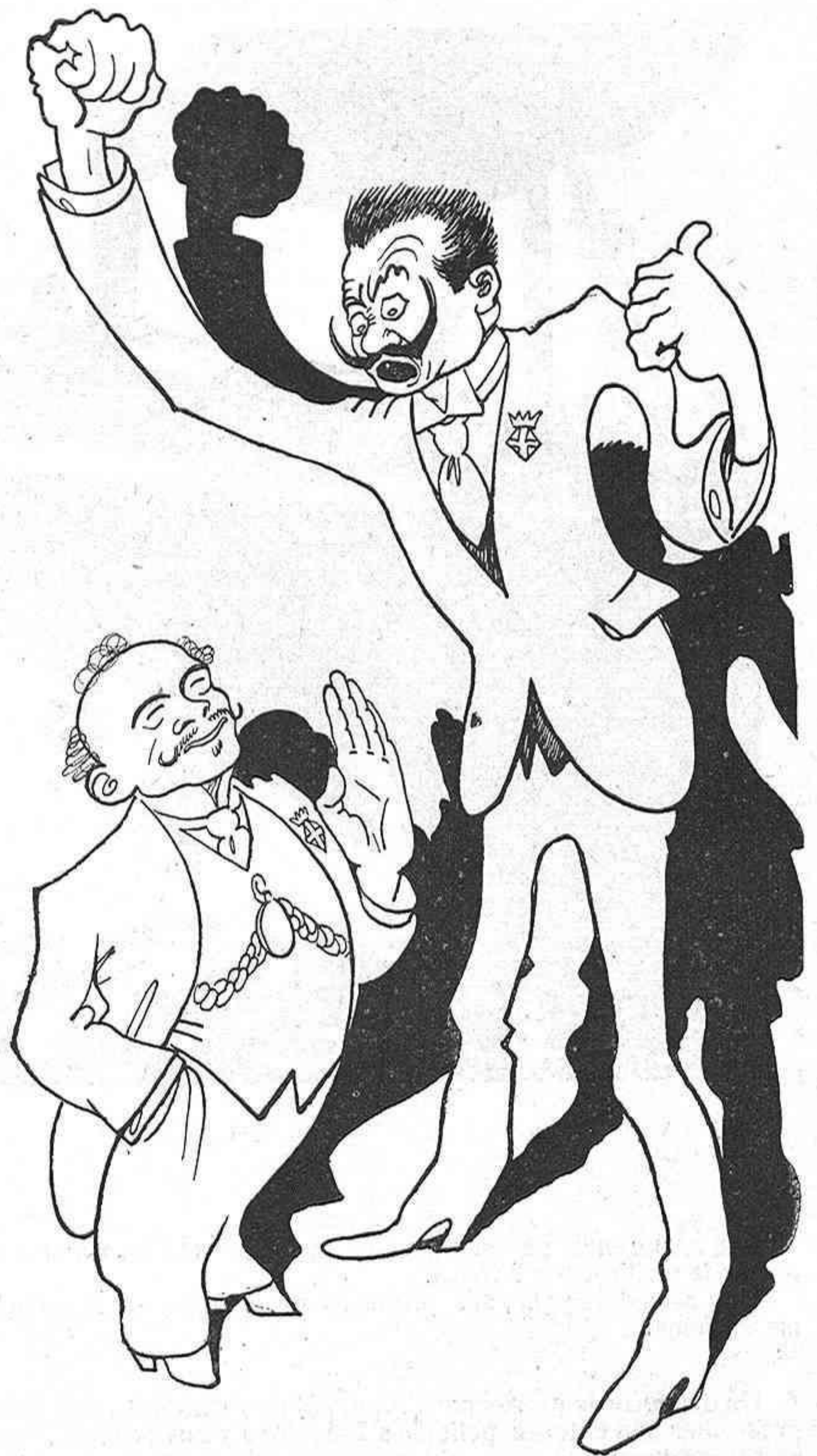
«Desde'l fielat de can Tunis?»

□

Una nova insignificant que pinta a meravella els graus de ci-vilitat de certa gent de casa nostra.

La retallo d'un diari local:

«Ha sigut detingut un subjecte que va arrencar uns quants fulls d'un llibre que estava llegint en la Biblioteca de l'Univer-sitat.»

REGIDORS

—Amic Herrero, esteu molt cremat...
—Que no tinc raó d'estarho, tractantse dels forns crematoris?

Francament, detenir un subjecte per dos o tres fulls de pa-per, ho trobem exagerat.

Potser l'home els necessitava!

Y davant de certes necessitats...

□

¿Parlaven vostès d'altruisme y de delicadesa de sentiments? Aquí està *El Progreso*, orgue, com sab tothom, de la frater-nitat universal y de l'amor d'abdos hemisferis.

En la secció de *Festejos* d'un dels seus últims números pu-blica un anunci que comensa així:

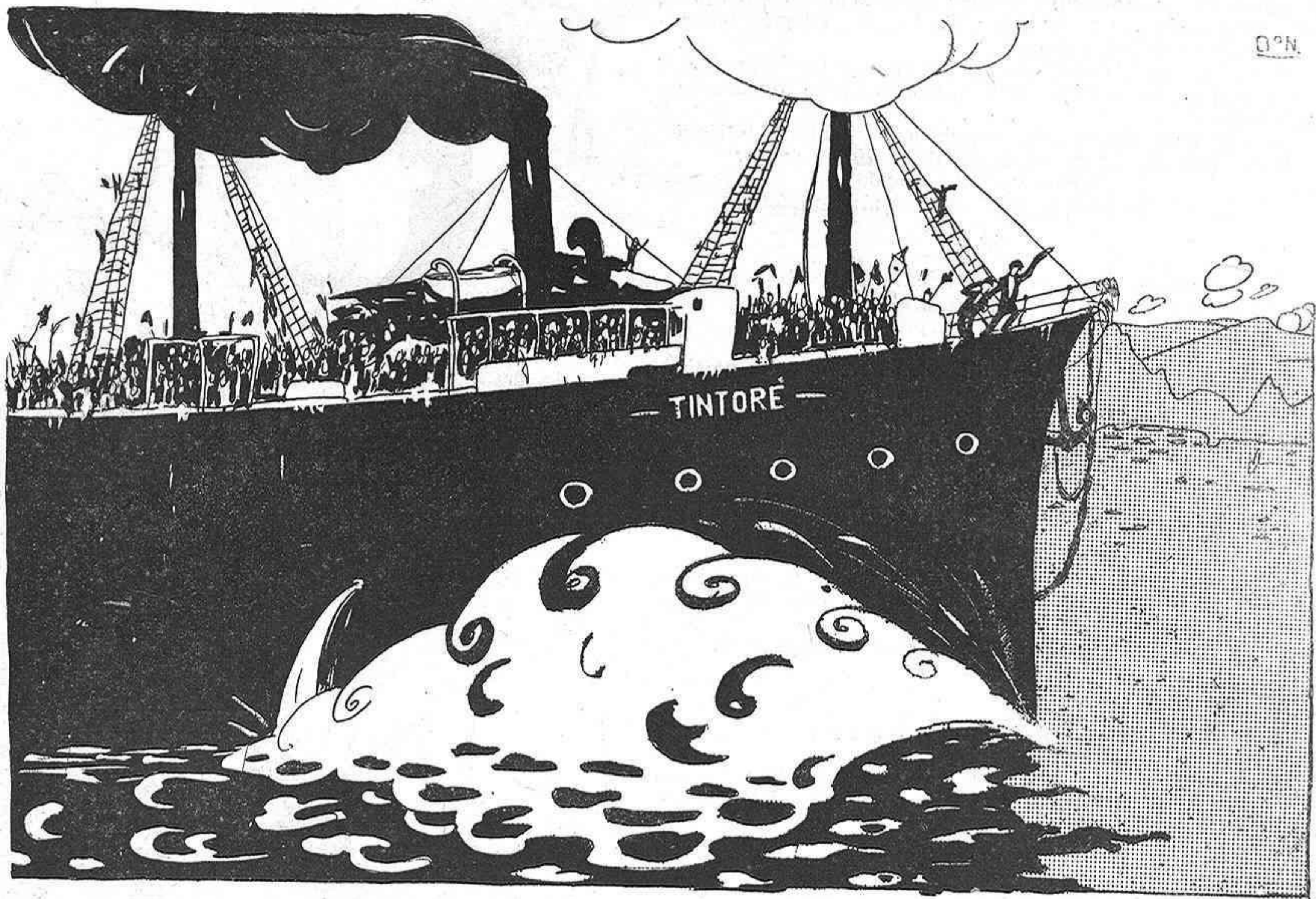
«Después de una penosa enfermedad ha muerto en esta ba-rruada...»

La difunta es una dona que *El Progreso*, sense explicarnos per què, califica d'*execrable*. Però, tant se val: després d'una penosa enfermedad, l'*execrable* dona ha mort.

Y segueix dient l'anunci:

«Para solemnizar este fausto acontecimiento, los vecinos han organizado un gran baile de orquesta y fuegos artifi-ciales...»

Prou.

EL VAPOR *TINTORÉ*, AL TORNAR DE MALLORCA

No hi va quedar sencera ni una sola pesseta. ¡Totes varen ser canviades!

Ara comprem perquè el Govern, mandrós com es, vol anar a portar la civilització a l'Àfrica.

Deu considerar que, si's proposés dur-la aquí, se li giraria massa feina.

□

Un dels acords presos per l'*Atracció de forasters* es el d'impressionar una extensa pel·lícula a Barcelona y enviar-la als cinemes estrangers.

Lo que no diuen els senyors atractius es què diable ha de representar aquesta pel·lícula

Y això que aquest es el punt més transcendental.

Perquè si la cinta es dels mils captaires que s'arrosseguen pels nostres carrers, o dels carros d'escombraries, o de les obres de claveguera, o dels tramvies de l'any 90 que fa correr l'inglès... si es de tot això, ja'n vindran, ja, de forasters a contemplarnos!...

□

D'un pèl ens ha anat com aquets dies la carn no ha pujat altra vegada de preu. Una tranzacció provisional acordada entre l'Ajuntament y els abasteixedors ha solucionat, a última hora, el conflicte.

Encara que, ben mirat, potser exagerem una mica al dirne conflicte, d'això. La carn, segons opinió d'en Canalejas, no es cap article de primera necessitat.

Aquí, de coses de verdadera necessitat, no n'hi ha més que dues, parlant ab tota franquesa:

Pagar les contribucions al Govern;

Y donar, de tant en tant, un tom pel Paralelo, pera veure allò com està de *pulgas*.

□

No'n curarem mai.

«Ayer se celebró en San Andrés la anunciada procesión de niños radicales.»

D'això se'n diu «paper ridicul marca major».

Y consti que no'ns burlem ni de l'infancia, ni sisquera del radicalisme...

Ens burlem de la *processó!*

□

Justo castigo á su perversidad.

Guardant les portes del Circol dels carlins de la Riera de Sant Joan, hi ha hagut apostats tots aquets dies setze polissons. Setze!

Eh, quin número més lleig y més ordinari?

□

Sembla que'l governador senyor Portela ha emprès una formidable campanya contra l'abús moral que representa el dedicar els menors d'edat al teatre.

Molt be.

Llàstima que aquesta campanya no l'hagués comensada dos mesos enrera.

En Xavier Viura li hauria agrait de debò.

Si no que, pera mostrarli l'agraïment, potser li hauria dedicat uns versos..., y aleshores encara hi hauriem perdut.

□

En vista del gran avens que va adquirint l'aviació, s'ha comensat ja a legislar sobre la propietat de l'aire.

Apa, Vinaixa, què fas parat?

Vetaquí una manera de rescabalar-se de lo de Consums.

Implantar cèdules pera la propietat de l'aire:

Primerament, pera navegar.

Després... pera respirar!

□

Europa's va espanyolisant.

De Montpeller va arribar, dissabte, una caravana de cent cinquanta tourists.

Objecte de la visita?

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

OBRA NOVA

**LES CENT MILLORS
POESIES**

DE LA

LLENGUA CATALANA

TRIADES PER

E. MOLINÉ Y BRASÉS

Un volum de més de 300 planes: UNA pesseta

EDICIÓ ESPECIAL EN PAPER DE FIL, PESSETES 6

EDICIÓ DE GRAN LUXE EN PAPER JAPÓ, PESSETES 15

SE VEN PER TOT ARREU

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

Assistir a una vulgar novillada.
 Apúntisse'n una de negra l'amic Tiberi Ávila, que vol demanar a la reina que no assisteixi a cap *corrida*.
 No'n treurà res!... L'extranger se'ns ha tornat torero, y *el nostre pervindre es a l'Àfrica*...
 Lo qual vol dir que tot va *avall!*

□

Dilluns passat l'associació *Esperanto Kaj Patrujo* va anar a Moncada a visitar les obres del famós aqueducte.
 Vetaquí una excursió que preferirem ferla ab els regidors.
 Perquè aquets cada vegada que hi van *parlen* ab xampany...
 Que es un llenguatge de més bon entendre y més universal que'l d'en Zamenhoff.

□

Corre la veu de que entre les adhesions que's varen rebre en el banquet Clarà hi havia la d'un cèlebre pintor anglès.

Y alguns afirmen que aquet pintor anglès es el propi mister Shannon, guanyador de la medalla d'honor...
Sha...non è vero, è ben trobatto.

—

Entre el sargento y el centinella:
 —¿Què faria vostè si, trobantse de guardia a la porta d'un polvorí, entrés algú ab un cigarro encès a la boca?
 —L'obligaria a llensarlo.
 —Y després?
 —Després el culliria y me'l fumaria jo.

SOLUCIONS als darrers Trencap-caps

A la Xarada I: *Fonògrafo*.—A la Xarada II: *Cinematògrafo*.
 —A l'Anagrama I: *Gafarró-Garrofa*.—A l'Anagrama II:—*Ritortia*.—A la Targeta: *Els zin-calós*.

CREU

...s'hi amaga la fera del brau "requeté".